

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku Ročník 13

DRAVCE A SOVY

Birds of Prey and Owls – Journal of Raptor Protection of Slovakia

1

2017

SPRÁVY SKUPÍN 2016

**VÝSLEDKY ZIMNÉHO
SČÍTANIA DRAVCOV
NA SLOVENSKU 2017**

VIDIEŤ A BYŤ VIDENÝ

DRAVCE A SOVY

Časopis Ochrany dravcov na Slovensku

Ročník 13 / Číslo 1 / 2017

Vydáva: Ochrana dravcov na Slovensku

Vedúci redaktor: Michal Noga

Redakčná rada: Lucia Deutschová,

Hana Latková, Marcel Uhrin

Grafická úprava: Grafické štúdio – DUDOK,
www.dudok.sk

Preklady: Lucia Deutschová,
Vladimír Nemček

ISSN: 1336 - 6874

Náklad: 200 kusov

Neprešlo jazykovou úpravou.

Adresa:

Ochrana dravcov na Slovensku
Raptor Protection of Slovakia (RPS)
Kuklovská 5
841 04 Bratislava

e-mail: dravce@dravce.sk

www.dravce.sk

tel.: 02 / 555 734 40

mobil: 0911 882 626

Bankové spojenie: Tatra banka a.s.

IBAN: SK551100000002623078364

IČO: 317 97 717

Fotografia na titulke:

Orol kráľovský (*Aquila heliaca*). Víťazná fotografia zo súťaže Fotografia roka 2016. Autor: Ervin Hrtan ml.

Fotografia na zadnej strane obálky:

Ďalšie víťazné fotografie zo súťaže Fotografia roka 2016 podľa hlasovania členov a sympatizantov RPS.

VÝSTAVA LIFE ENERGIA

letná **Vtáčia Akadémia**

v Elektrárni Piešťany

4.7.2017 17:00
**Vernisáž
výstavy
Sedím na
vedení
a je mi dobre**

Prednášky
Workshopy
Rady & tipy
Občerstvenie
Filmy
Komentovaná
prehliadka
Súťaže

25.7.2017
a
1.8.2017
17:30
**Komentovaná
prehliadka
výstavy**

Celé leto
**Odfoť sa na vedení
Čítaj články o
vtákoch a ľuďoch
Zapoj sa do súťaže
a vyhraj**

www.lifeenergia.sk

**Teraz veľký výpredaj
na našom e-shope!**

www.dravce.sk/
darceky

MILÁ DRAVČIARSKA KOMUNITA,

Verím, že v čase, kedy čítate tieto riadky, má už mnoho z vás tohtoročnú hniezdnu sezónu do veľkej miery uzavretú. Pomaly bilančujete úspešnosť, či neúspešnosť, hniezdnu produktivitu, či zaujímavosť. A je určite dobré, že sa môžete kedykoľvek k daným údajom vrátiť, nakoľko ich máte starostlivo zapísané vo svojich zápisničkoch. Po tento bod vykonávame asi všetci s radosťou svoju záľubu. O niečo väčší problém, ktorý stojí čas a premáhanie, je dáta preklopiť do niektorej z databáz, ktoré máme na Slovensku k dispozícii. Naši členovia svoje údaje zadávajú do modulu RPS v databáze Aves. O čo viac však nahodenie „našich bodiek“ stojí energie, o to väčší význam a zmysel má táto činnosť. A mení sa aj jej hodnota – z konička je zrazu odborná činnosť, na ktorej môže stavať nastupujúca generácia. Obzvlášť hodnotné by bolo nájsť v sebe chuť a čas a „nakrmiť“ databázu v posledný rok mapovania do Európskeho atlasu vtákov. Ide aj o reprezentáciu Slovenska, dokázať, že to „naše“ vtáčstvo máme skutočne zmapované. A nejde len o „špeky“, akými sú orly, haje, či hadiary. Pri pohľade na zbežné výsledky dostávame paradoxný pohľad - zatiaľ čo o vzácných druhoch vieme pomere veľa, o tých bežných skoro nič. A aby sa aj raz tie „bežné“ neocitli práve pre naše prehliadanie zrazu na druhom protipóle...

Roman Slobodník

VŽDY ČERSTVÉ SPRÁVY!

www.facebook.com/dravce.sk
www.dravce.sk/spravodaj

OBSAH

Úvod 3

Správy pracovných skupín 2016

Chavko J. – Orol kráľovský (<i>Aquila heliaca</i>)	4
Korňan J. – Orol skalný (<i>Aquila chrysaetos</i>)	6
Maderič B. – Orol kríľavý (<i>Aquila pomarina</i>)	10
Chavko J. – Orliak morský (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	11
Chavko J. – Sokol stahovavý (<i>Falco peregrinus</i>)	12
Chavko J. – Sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	13
Slobodník R. – Sokol červenonohý (<i>Falco vespertinus</i>)	14
Slobodník R. – Sokol myšiár (<i>Falco tinnunculus</i>)	16
Maderič B., Svetlák J. – Haja červená (<i>Milvus milvus</i>)	19
Noga M. – Kaňa popolavá (<i>Circus pygargus</i>)	21
Nemček V. – Kaňa močiarna (<i>Circus aeruginosus</i>)	22
Noga M. – Výr skalný (<i>Bubo bubo</i>)	23
Nemček V. – Sova obyčajná (<i>Strix aluco</i>)	24
Pačenovský S. – Pôtik kapcavý (<i>Aegolius funereus</i>)	25
Pačenovský S., Šotnár K. – Kuvíčok vrbčí (<i>Glaucidium passerinum</i>)	26
Veselovský T. – Plamienka driemavá (<i>Tyto alba</i>)	27
Veselovský T. – Sčítanie myšiárok ušatých na zimoviskách 2016/2017	29

Príspevky

Chavko J. – Výsledky zimného sčítania dravcov na Slovensku 2017	30
Gális M. – Vidieť a byť videní alebo ako pomáha LIFE Energia vtákom bezpečne prekonávať elektrické vedenia	36
Nemček V. – Common monitoring system of owls – úvod do projektu	38
Obuch J. – Nezvyčajná korisť, zistená vo vývržkoch myšiarky ušatej <i>Asio otus</i>	40
Noga M. – Krkavec, Narnia a sokol červenonohý	41

Vydanie časopisu Dravce a sovy
a Malé členské projekty RPS podporuje
Západoslovenská energetika, a.s.,
v rámci programu 3D od ZSE

www.dravce.sk/3D

Foto: J. Chavko

OROL KRÁĽOVSKÝ

(*Aquila heliaca*)

Jozef Chavko

Riešiteľia:

Š. Danko, J. Mihók, J. Chavko, S. Harvančík, L. Šnierer, A. Dubravský, S. Kováč, B. Landsfeld, L. Prešínský, R. Galaš, J. Pavelka, L. Deuschová, J. Izakovič, B. Matejovič, E. Hrtan, P. Chrašč, M. Balla, V. Pečeňák a M. Olekšák.

Spolupráca:

CHKO Ponitrie, CHKO Malé Karpaty, CHKO Záhorie, CHKO Latorica a CHKO Dunajské luhy

Súhrn výsledkov monitoringu na Slovensku:

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	66
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	59
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	55
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	38
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	63
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	17

Odhad početnosti hniezdnej populácie v SR v roku 2016 predstavuje 59 – 62 párov. Hniezdna úspešnosť na Slovensku bola 1,7 ml. na produktívne páry a 1,2 ml. na všetky páry.

Za najväčšiu súčasnú a pretrvávajúcu hrozbu straty priaznivého stavu populácie orla kráľovského na Slovensku možno považovať extrémne intenzívne poľnohospodárske využívanie krajiny, iracionálne aktivity trávenia drobných zemných cicavcov, úmyselné vykladanie otrávených návnad a nezákonný odstrel.

Výsledky monitoringu na západnom Slovensku:

- 25 skontrolovaných aktuálnych domovských okrskov
- 19 obsadených domovských okrskov
- 19 párov zahniezdilo a znieslo násadu
- 13 párov zahniezdilo a vyvedli 25 mláďat (3× 1, 8× 2, 2× 3 a 6× 0)
- 6 párov hniezdilo neúspešne

Priemerný počet na všetky zahniezdenia bol 1,3 mláďat a na úspešné hniezdenia bol 1,9 mláďat.

Na 25 sledovaných hniezdiskách zahniezdilo spolu 19 párov v orografických celkoch: 3 – Považský Inovec, 4 – Trábeč, 1 – Pohronský Inovec, 1 – Hronská pahorkatina, 1 – Ipeľská pahorkatina, 2 – Borská nížina, 1 – Nitrianska pahorkatina, 3 – Trnavská pahorkatina, 2 – Podunajská rovina a 1 – Malé Karpaty. Najvyššia denzita párov bola zaznamenaná v pohorí Trábeč.

Z celkového počtu 19 hniezdiacich párov 6 párov hniezdilo neúspešne, jeden prípad sterilnej násady adultného páru, jeden prípad zanechania hniezda kvôli ťažbe štiepky, jeden prípad sterilnej násady u mladej samice a tri prípady, kedy príčina nebola známa. V pohoriach zahniezdilo 9 párov a v nížinách 10 párov.

Súhrn výsledkov monitoringu na východnom Slovensku:

- 41 kontrolovaných aktuálnych domovských okrskov
- 40 domovských okrskov obsadených párami
- 36 párov zahniezdilo a znieslo násadu
- 25 párov hniezdilo úspešne a vyviedli 38 mláďat, (11× 0, 13× 1, 10× 2, 2× 3)
- 11 párov hniezdilo neúspešne, príčiny: 3 prípady neplodnej znášky, jeden prípad pádu hniezda s násadou, 7 prípadov príčina neznáma.

Priemerný počet na všetky zahniezdenia bol 1,1 mláďat a na úspešné hniezdenia bol 1,6 mláďat.

V pohoriach zahniezdili: 1 pár – Slanské vrchy a 1 pár – Čierna hora, ostatných 34 párov hniezdilo v nížine (Východoslovenská rovina, Východoslovenská pahorkatina, a Košická kotlina).

V roku 2016 monitoroval Š. Danko a kol. 32 hniezdisk orlov kráľovských na východnom Slovensku, na ktorých zistili 27 párov, z nich tri boli nové. Na jednom hniezdisku sa zdržiaval len jeden jedinec, na inom sa vyskytli naraz aj tri dospelé jedince, ale hniezdo sa nenašlo. Dva páry nezniesli násady. Z 27 párov 24 bolo na Východoslovenskej rovine a jeden pár vo Východoslovenskej pahorkatine. Z celkového počtu zistených párov 24 znieslo násady, u 16 párov sa vyľahli mláďatá. Celkove 8 párov bolo neúspešných (8× 0 = 32,0 %). Dva páry mali neplodné znášky, jednému spadlo hniezdo a u piatich sa nepodarilo zistiť príčinu neúspešného hniezdenia. Zo 16 produktívnych hniezd vyletelo minimálne 26 mláďat (8× min. 1 mláďa, 6× 2 a 2× 3 mláďatá). Minimálne u jedného páru sa vyľahli tri mláďatá, ale jedno z nich neskôr uhynulo na hniezde. U dvoch párov ktoré hniezdili na neprístupných hniezdach sa nedal presne zistiť počet vychovaných mláďat pre hustú korunu stromov, preto je uvedený ich minimálny počet. V roku 2016 monitoroval J. Mihók 14 hniezdisk, 12 párov zahniezdilo z toho 9 párov hniezdilo úspešne a vyviedli spolu 13 mláďat. Tri páry hniezdili neúspešne. Z tohto počtu zahniezdilo 9 párov v Košickej kotline, 1 pár vo Východoslovenskej pahorkatine, 1 pár vo Východoslovenskej rovine a 1 pár na Čiernej hore.

Mláďa na hniezde.

Foto: J. Chavko

Označenie mláďaťa vysielaczkou.

Foto: B. Maderič

OROL SKALNÝ

(*Aquila chrysaetos*)

Ján Korňan

Foto: S. Harvančík

Riešitelia:

M. Macek, L. Šimák, M. Dravecký, M. Lehotský, K. Šotnár,
J. Mihók, S. Ondruš, J. Hol'ma, B. Sedláková, J. Pavelka,
L. Šnírer, T. Flajs, E. Feriancová, T. Il'ko.

Zdroje údajov a spolupráca:

M. Ballo, Š. Čenger, D. Csepányiová, M. Dobrota, P. Drengubiak,
A. Dúbravský, L. Dzúriková, E. Feriancová, M. Gejdoš, S. Harvančík, D.
Horal, Z. Kaliská, J. Kiccko, J. Kormančík, P. Kubík, B. Landsfeld,
D. Löbbová, B. Machcinik, J. Mikuš, L. Ondraško, P. Orel, J. Pavelka,
M. Pejger, L. Peške, Š. Pčola, A. Prachárová, P. Rechterik,
R. Reľkovský, M. Špilák, Z. Vavřík, P. Vrlík, J. Zoldy,

Súhrn výsledkov hniezdenia v rámci celého areálu výskytu *Aquila chrysaetos* na Slovensku:

Kontrolované teritória	<i>Checked territories</i>	91
Počet zistených párov	<i>Number of recorded pairs</i>	77
Počet nehniezdiacich párov	<i>Non-breeding pairs</i>	7
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	54
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	35
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	37
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	19

Produktivita hniezdiacich párov bola 0,7 mláďaťa na hniezdny pár.

Produktivita kontrolovaných párov bola 0,6 mláďaťa na hniezdny pár.

Podobne ako v roku 2016 aj v tomto roku úspešne vyleteli z hniezd v dvoch prípadoch 2 mláďatá bez zásahu človeka.

19 (35 %) párov bolo neúspešných, z toho straty na znáškach boli zistené v 12 prípadoch, a 7× straty na mláďatách.

Príčiny strát:

- 10× straty prirodzené z bližšie nezistených príčin,
- 3× zosunutie hniezda, spadnutie hniezda
- 1× vyrušovanie človekom, stavby ohrady
- 5× neznáme príčiny.

V jednom prípade došlo pravdepodobne k vykradnutiu hniezda. Na S CHKO Horná Orava bolo anonymne donesené orliča vo veku cca 4 týždňov, so zle zrastenou zlomeninou nohy. Napriek dlhobodnej opatere v rehabilitačnej stanici v Zázrivej sa orla nepodarilo zachrániť a uhynulo na komplikácie (nemohol stáť na nohách) v 10/2016.

Tab.1. Označovanie mláďat a odber krvných vzoriek

Riešiteľ	Ornitologický krúžok	Mikročip	Krvná vzorka
Metod Macek	11	0	0
Ladislav Šimák	4	0	0
Ján Korňan	14	0	10
Jozef Mihók	1?	0	0
Ladislav Šnirer	1	0	0
Spolu	31	0	0

Tab. 2. Úhyny v roku 2016

P.č.	Dátum nálezu, úhynu	Lokalita nálezu	Označenie	Vek, pohlavie	Príčina	Nálezca	Poznámka
1.	03.01.2016	Kežmarok	-	cca 4K, F	Elektrické vedenie, prúd	Ladislav Kovalčík	Nález v blízkosti el. vedenia, pitva potvrdila el. prúd.
2.	12.03.2016	Ružomberok	-	A, M	Chronická otrava	Peter Kubík	
3.	13.03.2016	Zvolen, pár 12602	-	A, F	neznáma, neprijímala potravu	?	Nájdená bola 7.3.2016, uhynula v rehabilitačnej stanici Zázrivá
4	25.03.2016	Trenčín	-	A, F	Otrava	Peter Lokaj	
5	25.03.2016	Žilina	SK 12	20r+9m, F	Otrava	Erik Cigánik	Označená – mláďa na hniezde SK12, 8.6.1995, pár 12002,
6	05.05.2016	Uherské Hradište, Částkov	A 1503	5K, M	Neznáma, rozbor nepotvrdil otravu karbofuranmi	miestni obyvatelia	Označený – mláďa na hniezde A 1503, 19.6.2012, pár 11101
7	29.10.2016	Liptovský Hrádok, pár 12013	-	A, ?	Neznáma	Maroš Peiger, (Peter Vrlík, Zuzana Kaliská)	Nález starého kadáveru (zbytky kostí a peria) v poraste neďaleko hniezdiska. Pri kontrole hniezdiska 29.4.2016 na lokalite pôvodná samica nebola. Bola nahradená cca 4-5 ročnou ml. samicou.

Vzácný prípad vyletenia dvoch mláďat na Kysuciach.
Foto: J. Korňan

Úspešné vypustenia mladého orla skalného pri Žarnovici v ZS Zázrivej.
Foto: J. Korňan

Tab. 3. Úspešné rehabilitácie v ZS v Zázrivej

Dátum nálezu	Lokalita nálezu	Označenie	Vek, pohlavie	Príčina	Nálezca	Dátum vypustenia	Poznámka
21.01. 2016	Turčianske Teplice, pár 11804	-	A, F	Neznáma, neschopná letu	?	24.02. 2016	RTG - 1 brok, uletela z RS Zázrivá bez označenia
05.09. 2016	Žarnovica	SK226	1K, M	Poranená noha, vysilenie	Lesník, p. Repiský	25.11. 2016	Označený bol pri vypúšťaní krúžkom aj vysielacskou na chvostové pero.

Iné:

- 2× neúspešné adopčné pokusy, v jednom prípade doloženie k existujúcemu mláďaťu a 1× doloženie do neúspešného hniezda, kde došlo k strate mláďaťa.
- 3× vytýčenie ochranej zóny
- 1× zastavenie ťažby
- 2× stabilizácia hniezda.
- 20× prednášky.
- 1× doliečovanie mláďaťa na hniezde na diftériu.

Ukážka nesnímateľného krúžku, ktorým bola okružkovaná otrávená samica.
Foto: R. Tretiník

Otrávená adultná samica nájdená 25.3.2016 v k. ú. Koňhora okr. Žilina (označená ako mláďa na hniezde SK12, 8.6.1995, pár 12002), vek 20 rokov a cca 9 mesiacov.
Foto: R. Tretiník

Pravdepodobne vykradnuté orliča nájdené (pred dverami) na S CHKO Horná Orava so zlomenou zle zrastenou nohou vo veku cca 4 týždne. Mláďa sa nepodarilo zachrániť, uhynulo v RS Zázrivá.
Foto: M. Macek

Adultná samica nájdená Petrom Lokajom 25.3.2016 v okr. Trenčín v lesnom poraste. Analýzou bola potvrdená otrava.
Foto: neznámy autor

OROL KRIKĽAVÝ

(*Aquila pomarina*)

Boris Maderič

Riešitelia:

Dravecký M., Dubravský A., Fabiánová I., Flajs T., Gulák E., Harvančík S., Hoľma J., Hrtan E., Karaska D., Kicko J., Lehocký M., Madera M., Maderič B., Mikiara Š., Pečeňák V., Suchánek O., Šnírer L., Šreibr O., Vrána J., Vrlík P.

Spolupracovníci:

Brndiar J., Ďurian P., Gombaský M., Hapl E., Hruz A., Il'ko T., Löbbová D., Macek M., Macková A., Majko P., Oleksák M., Platko J., Popovics J., Senk S., Siman P., Soós K., Rechtorik P., Reťkovský R.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	159
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	144
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	107
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	57
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	57
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	24
Kružkované jedince (mláďatá)	<i>Ringed specimens (pull.)</i>	26

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti populácie druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Podiel jednotlivých riešiteľov na monitoringu populácie orla kriklávého bol nasledovný (počet kontrolovaných hniezdných lokalít/počet dohľadaných obsadených hniezd/počet vyletených mláďat): **MADERIČ B.** (51/29/24), **VRÁNA, ŠREIBR** (23/0/? – vykonávala sa len kontrola prítomnosti párov na lokalitách), **KICKO J.** (20/9/7), **DRAVECKÝ M.** (14/10/7), **GULÁK E.** (9/7/4), **FABIÁNOVÁ I.** (7/4/3), **SUCHÁNEK O.** (7/2/1), **HRTAN E.** (4/2/0), **LEHOCKÝ M.** (4/3/1), **MADERA M.** (4/0/0), **MIKIARA Š.** (4/4/4), **ŠNÍRER L., HARVANČÍK S., DUBRAVSKÝ A.** (3/3/1), **VRLÍK P.** (3/3/2), **FLAJS T.** (2/2/1), **HOLMA J.** (2/1/0), **KARASKA D.** (1/1/1) a **PEČEŇÁK V.** (1/1/1).

V roku 2016 z hniezd 57 produktívnych párov úspešne vyletelo spolu 57 mláďat (57 × 1).

Členovia pracovnej skupiny označili na hniezdach spolu 26 mláďat, z toho ornitologickými krúžkami 26 a súčasne farebnými plastovými odčítateľnými krúžkami 25 mláďat. Z farebných krúžkov bolo celkovo označených modrou sériou s žltým trojitým kódom 22 mláďat a 3 mláďatá boli označené zostatkom staršej svetlomodrej série s čiernym dvojitým alfanumerickým kódom. Podiel jednotlivých riešiteľov na označovaní orla kriklávého bol nasledovný (ornitologický krúžok/farebný plastový krúžok): **MADERIČ B.** 9/9, **DRAVECKÝ M.** 8/8, **KICKO J.** 7/6, **KARASKA D.** 1/1 a **SUCHÁNEK O.** 1/1.

Príčina neúspešnosti hniezdenia bola uvedená členmi pracovnej skupiny v 24 prípadoch, z nich 5× nepriaznivé počasie, 3× lesohospodárska činnosť, 1× vyrušovanie motorkármí, 2× predácia a 13× neznáma príčina.

Foto: J. Chavko

ORLIAK MORSKÝ

(*Haliaeetus albicilla*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Lengyel, J. Chavko, Š. Danko, J. Mihók, J. Lipták, S. Harvančík, A. Dubravský, L. Šnirer, J. Svetlík, V. Prachár, M. Balla, M. Olekšák, D. Karaska, O. Suchánek, J. Hoľma.

Spolupráca:

CHKO Dunajské luhy, CHKO Záhorie a CHKO Latorica.

Súhrn výsledkov monitoringu na Slovensku:

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	25
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	21
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	17
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	12
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	21
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	5

Odhad početnosti hniezdnej populácie v SR v roku 2016 predstavuje 16 - 20 párov.

Na západnom Slovensku bolo v Dunajských luhoch, v Borskej nížine a Hronskej pahorkatine kontrolovaných spolu 14 hniezdisk 9 párov. V Podunajskej rovine zahniezdilo 7 párov z ktorých 5 párov hniezdilo úspešne a vyviedli spolu 8 mláďat, dva páry v dôsledku vyrušovania pri lesohospodárskych prácach opustili hniezdo. Jeden nový pár v Podunajskej rovine neúspešne zahniezdil pri Malom Dunaji, príčinou bola ťažba, ktorá bola vykonávaná napriek dohode, že nebudú ťažiť. V Borskej nížine boli kontrolované 4 hniezdiská, zahniezdil však len jeden pár, ktorý úspešne vyviedol 3 mláďatá. V Hronskej pahorkatine zahniezdili dva páry, jeden neúspešne z dôvodov vyrušovania pri ťažbe dreva a druhý pár hniezdil úspešne a vyviedol 1 mláďa.

Na východnom Slovensku bolo kontrolovaných 6 hniezdisk. Vo východoslovenskej rovine zahniezdili 4 páry, z toho 3 úspešné páry vyviedli 6 mláďat (3× 2) a 1 pár opustil násadu kvôli výstavbe posedu poľovníkmi. V Slovenskom krase zahniezdil úspešne jeden pár a vyviedol 1 mláďa. V Košickej kotline hniezdil úspešne 1 pár, ktorý vyviedol 2 mláďatá.

Na strednom Slovensku na Oravskej priehrade sa 1 pár zdržoval na hniezdisku, ale nezahniezdil.

Tento rok na území Slovenska došlo k zahniezdeniu 3 nových párov.

Foto: J. Chavko

SOKOL SŤAHOVAVÝ

(*Falco peregrinus*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, J. Lipták, M. Lehocký, S. Ondruš, E. Gulák, P. Rechtorík, Z. Biháriová, L. Deutschová, M. Olekšák, S. Harvančík, L. Šnirer, A. Dubravský, S. Kováč, K. Šotnár, B. Maderič, B. Sedláková, J. Hol'ma, V. Kič, M. Filípek, I. Kalafusová, T. Flajs, P. Bačkor, V. Balaška, D. Löbbová.

Spolupracovníci:

J. Obuch, J. Žiak, P. Balko, M. Ballo, M. Macek, I. Kupsák, P. Šiman, T. Hulík, J. Tesák, E. Hapl, M. Jasík, L. Prešínský, R. Galaš, P. a I. Bryndza, Z. Pochop, V. Hruz.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	157
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	128
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	91
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	min. 210
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	37

Odhad hniezdnej populácie v SR v roku 2016 predstavuje 160 - 220 párov.

Monitoring bol vykonaný v nasledovných orografických celkoch: Malé Karpaty, Biele Karpaty, Burda, Štiavnické vrchy, Vtáčnik, Strážovské vrchy, Kremnické vrchy, Žiar, Malá Fatra, Veľká Fatra, Starohorské vrchy, Nízke Tatry, Chočské vrchy, Západné Tatry, Vysoké Tatry, Belianske Tatry, Volovské vrchy, Čierna hora, Slovenský kras, Slanské vrchy, Poľana, Muránska planina, Veporské vrchy, Slovenský raj, Vihorlat, Stolické vrchy a Rožňavská kotlina.

V roku 2016 91 párov hniezdilo úspešne a vyviedlo minimálne 210 mláďat: 15× 1, 43× 2, 23× 3, 10× 4; skutočný počet vyletených mláďat bol však vyšší, pretože pri kontrolách vyletených mláďat sa nie vždy podarilo zaznamenať všetky vyletené jedince. Priemer 2,3 ml. na úspešné páry a 1,6 ml. na všetky páry.

Na Slovensku sme monitoring zabezpečovali s aktívnou účasťou 39 mapovateľov a spolupracovníkov. Poďakovanie patrí Štátnej ochrane prírody SR, jej viacerým pracoviskám, Správam CHKO Strážovské vrchy, Štiavnické vrchy, Ponitrie, Správam NP Slovenský kras, Slovenský raj, Vysoké a Nízke Tatry, Malá a Veľká Fatra a Muránska planina.

Sokol sťahovavý.

Foto: J. Chavko

SOKOL RÁROH

(*Falco cherrug*)

Jozef Chavko

Riešitelia:

J. Chavko, J. Lipták, J. Mihók, L. Deuschová a J. Lengyel

Spolupracovníci:

M. Olekšák, M. Balla

Foto: J. Chavko

Kontrolované hniezdiska	<i>Checked breeding territories</i>	45
Obsadené hniezdiska	<i>Occupied breeding territories</i>	32
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	32
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	29
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	93
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	3

Odhad hniezdnej populácie v SR v roku 2016 predstavuje 32 - 34 párov, hniezdenie zistené len v nížinách na západnom a východnom Slovensku.

Výsledky monitoringu na západnom Slovensku:

- 34 skontrolovaných aktuálnych hniezdisk (historické + súčasné)
 - 23 párov zahniezdilo
 - 21 párov hniezdilo úspešne a vyvedli 71 mláďat (2 × 0, 3 × 1, 1 × 2, 6 × 3, 7 × 4, 4 × 5).
- Priemer 3,4 ml. na úspešné páry a 3,0 ml. na všetky páry. Dva páry hniezdili neúspešne, príčinu sa nepodarilo objasniť.

Výsledky monitoringu na východnom Slovensku:

- 14 skontrolovaných aktuálnych hniezdisk
 - 9 párov zahniezdilo
 - 8 párov hniezdilo úspešne a vyvedli spolu 22 mláďat (1 × 0, 2 × 1, 4 × 3, 2 × 4)
 - 1 pár hniezdil neúspešne z dôvodu vyrušovania pri údržbe stožiaru s hniezdnou búdkou
- Priemer 2,7 ml. na úspešné páry a 2,4 ml. na všetky páry.

Za najväčšiu súčasnú hrozbu straty priaznivého stavu populácie sokola rároha možno považovať extrémne intenzívne poľnohospodárske využívanie krajiny a iracionálne aktivity trávenia drobných zemných cicavcov.

Foto: J. Chavko

SOKOL ČERVENONOHÝ

(*Falco vespertinus*)

Roman Slobodník

Riešitelia:

J. Chavko, R. Slobodník, M. Noga, J. Lengyel, S. Kováč

Spolupracovníci:

B. Maderič, L. Deutschová, T. Veselovský, K. Bacsa

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	20
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	5
Obsadené hniezda	<i>Incubating pairs</i>	5
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	5
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	19
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	0
Krúžkované jedince (pull)	<i>Ringed pull</i>	20

V roku 2016 bol zaznamenaný prilet na jedinú známu hniezdnu lokalitu v pomerne skorom termíne – 22.4. 2 samce (J. Chavko) a 1.5. – 1. samica (K. Bacsa). Prilet ďalších jedincov do CHVÚ Sysľovské polia bol veľmi pozvoľný, čo sa odzrkadlilo aj na pomerne dlhej hniezdnej sezóne. Kým prvé mláďatá hniezdiace v búdkke vyletovali 19.7., posledný pár o mesiac neskôr. Z hľadiska hniezdenia dva páry zahniezdili v búdkkach, pričom v jednom prípade išlo o typ „kavkovník“ bez strechy a v druhom o polobúdkku, ďalšie dva páry zahniezdili v stračích hniezdach a jeden pár v hniezde vrany. Všetky páry zniesli zhodne po 4 vajcia/násada, pričom všetky vajcia boli oplodnené a vyliahlo sa 20 mláďat. Jedno z mláďat s vysokou pravdepodobnosťou nevyletelo, čoho dôkazom je nález peria v tubách v búdkke pri čistení (13.8., J. Chavko). Celkový počet mláďat (19) je najviac od roku 2005, kedy bolo na predmetnom území zaznamenaný podstatne vyšší počet hniezdiacich párov (11), resp. úspešne hniezdiacich párov (8). Všetky mláďatá boli tento rok okružkované aj doplnkovým značením (viac na: <http://www.cr-birding.org/node/4136>). Jedna z hniezdiacich samíc bola označená v Maďarsku v roku 2007. Ďalší z jedincov, ktorý sa vyskytoval na lokalite v pohniezdom období bol podľa farebných krúžkov označený v Taliansku, alebo Srbsku. V oboch prípadoch nebola zrealizovaná úplná identifikácia schémy na krúžku.

Sokol červenonohý.

Foto: J. Chavko.

Na vyššom počte uvedených mláďat sa pravdepodobne prejavili vhodné potravné podmienky (najmä rovnokrídlovce, drobné zemné cicavce), ktorých distribúcia je do značnej miery podmienená heterogenitou krajiny. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť fakt, že viac ako 20 ha plocha, ktorá predstavovala do roku 2014 súvislú parcelu s jednou plodinou, je v súčasnosti mozaikou viacerých políčok, v ktorej blízkosti zahniezdili tento rok 2 páry.

V rámci projektu Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline (LIFE11 NAT/HU/000926) bola počas roka 2016 vykonaná starostlivosť o vysadené dreviny v piatich CHVÚ (historické a súčasné hniezdiská druhu). Na uvedených lokalitách boli vykonané aktivity prostredníctvom rozhodnutí príslušných okresných úradov na ochranu krkavcovitých druhov vtákov ako významných staviteľov hniezd. Pre príslušné poľnohospodárske subjekty sa realizovalo tzv. agroporadenstvo kvôli možnosti ich zapojenia sa do agroenvironmentálno-klimatického opatrenia v rámci Programu rozvoja vidieka 2014-2020, za účelom trvalo udržateľného hospodárenia, významného pre zlepšenie priaznivého stavu biotopov sokolov červenonohých. Do konca roka predstavovala celková výmera takýchto plôch 1934 ha.

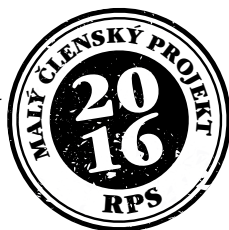
Foto: J. Čavko

Foto: J. Chavko

SOKOL MYŠIAR

(*Falco tinnunculus*)

Roman Slobodník

Riešitelia:

R. Slobodník, V. Slobodník, J. Lengyel,
S. Kováč, T. Veselovský, K. Bacsa,
D. Kaplán, J. Chavko

Spolupracovníci:

M. Kováč, J. Tonhaiser, A. Slobodníková, rodina Malaidová,
P. Mesároš, N. Marková, J. Beránek, M. Gazareková,
L. Deutschová, M. Obuch

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	107
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	103
Počet hniezdiacich párov	<i>Incubating pairs</i>	103
Počet úspešných párov	<i>Successful breeding pairs</i>	86
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	337
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	17
Krúžkované jedince (pull / ad)	<i>Ringed pull. / ad.</i>	352/1

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V roku 2016 došlo k intenzívnemu monitoringu druhu prevažne na juhozápade Slovenska - orografické celky Podunajská rovina (37 hniezd), Nitrianska (34) a Trnavská pahorkatina (3) v Chránených vtáčích územiach Sysľovské polia, Lehnice, Ostrovné lúky, Dolné Považie a Úľanská mokrad. Populácia hlavného druhu koristiť - hraboša poľného, v porovnaní s rokom 2015 dosahovala nižšie hodnoty (pokles druhú hniezdnu sezónu, viď. Správa za rok 2015), čo sa následne prejavilo na hniezdnej produktivite sokola myšiara, nie však na jeho populačnej hustote, ktorá lokálne dosahovala mimoriadne vysoké hodnoty (25 p./0,63 km², Dolné Považie).

Spolu bolo kontrolovaných 107 hniezdisk (37 hniezdisk v Podunajskej rovine, 34 v Nitrianskej pahorkatine a 26 v Hornonitrianskej kotline, ďalej 3 hniezdiská v Trnavskej pahorkatine a po jednom v Strážovských vrchoch, Liptovskej a Zvolenskej kotline). Zaregistrovali sme spolu 103 prípadov obsadených hniezdisk, na ktorých všetky páry zahniezdili, z toho 86 úspešne a 19 párov bolo neúspešných (18 %). Najväčšiu lokálnu vzorku predstavuje polobúdková populácia sokola myšiara na Hornej Nitre (25 hniezdisk). Spolu bolo vo všetkých známych prípadoch znesených 478 vajec (n=103, tab.1), pričom najpočetnejšie sa vyskytovali znášky o počte 5 vajec (44 prípadov). Zaujímavý je prípad kompletnej násady jediného vajca v Podunajskej rovine (Lehnice) a naopak osemkusovej násady v Nitrianskej pahorkatine (Tvrdošovce).

Tab. 1: Primárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2016 (počty prípadov s uvedeným počtom vajec v jednej znáške).

počet vajec	1	2	3	4	5	6	7	8	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=103)	1	2	9	29	44	17	0	1	478	4.64

Vo 93 prípadoch sme identifikovali počet vyliahnutých mláďat (spolu 387). Najpočetnejšie zastúpenie bolo opätovne tvorené 4 (32 prípadov) resp. 5 (30) alebo 3 mláďatá v jednej búde (18). V desiatich prípadoch sme identifikovali straty na celých hniezdach, čo predstavovali neoplodené znášky prípadne predácie.

Tab. 2: Sekundárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2016 (počty prípadov s uvedeným počtom vyliahnutých mláďat v jednej znáške).

počet mláďat	1	2	3	4	5	6	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=93)	3	2	18	32	30	8	387	4.16

Z hniezd spolu vyletelo 340 mláďat (tab. 3). Najčastejšie prípady tvorili hniezda tvorené štyrmi mláďatami (28 hniezd), nasledujú 5 (26) resp. 3 členné hniezda (16). Prvé mláďatá vyleteli z hniezd v prvej polovici júna, naopak z posledného monitorovaného hniezda vyleteli mláďatá až v auguste (Nitrianska pahorkatina, Podunajská rovina). Druhé hniezdenie v rámci jednej sezóny sme v sledovaných oblastiach nezaznamenali.

Tab. 3: Terciárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2016 (počty prípadov s uvedeným počtom vyletených mláďat v jednej znáške).

počet mláďat	1	2	3	4	5	6	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=86)	2	9	16	28	26	5	340	3.95

Celkovo aj s neúspešnými hniezdeniami (17 prípadov) bol priemer 3.30 mláďaťa / 1 hniezdo, resp. 3.95 mláďaťa / 1 úspešné hniezdo, čím zaraďujeme rok 2016 medzi podpriemerné z hľadiska hniezdnej úspešnosti. V porovnaní s rokom 2015 sú počty všetkých produkcií o niečo nižšie a v porovnaní s rokom 2014 výrazne nižšie (viď. Správy za rok 2015 resp. 2014). Z hľadiska úspešnosti bolo najvyšší počet mláďat vyvedený v Hornonitrianskej kotline (3,92 mláďaťa / 1 hniezdo), nasleduje Nitrianska pahorkatina (3,26) a najmenej v Podunajskej rovine (2,76).

Tab. 4: Terciárna produkcia monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2016 (počty prípadov s uvedeným počtom vyletených mláďat v jednej znáške, všetky hniezda).

počet mláďat	0	1	2	3	4	5	6	Spolu	Priemer
počet prípadov (n=103)	17	2	9	16	28	26	5	340	3.30

Mláďatá boli označené aj plastovými krúžkami (viac o projekte: <http://www.cr-birding.org/node/1307>). V jednom prípade bola úspešne riešená adopcia mláďaťa (v rámci kolónie v Tvrdošovciach) do búde k trom pôvodným mláďatám.

Z hľadiska monitoringu hniezdiacich párov sme získali cenný údaj o disperzii mláďaťa, kedy bol zaznamenaný odchyt jedinca pôvodom z búde v Hornonitrianskej kotline, ktorý bol odchytý na Morave. U ďalšieho jedinca (adultný samec) bol odčítaný krúžok na balkóne v Dubnici nad Váhom.

Tab. 5: Kontrolné odchyty monitorovanej populácie sokola myšiara v roku 2016

Krúžok hliníkový (plastový)	Dátum krúžkovania	Dátum kontroly	Uplynulý čas (dni)	Vzdialenosť (km)	Okolnosti	Pohlavie	Kontroloval
H 20732 (106)	5.6.2014	15.8.2016	802	38	Odčítaný krúžok	Samec	J. Baránek
H 21657 (288)	6.6.2016	18.9.2016	104	133	Odchyt	Neznáme	P. Prochádzka

Monitoring bol vykonaný aj vďaka projektu MČP 563-2016-02. Všetkým spolupracovníkom patrí veľká vďaka za aktívnu pomoc!

V roku 2017 sme spustili informačnú kampaň o sokolovi myšiarovi, spojenú so súťažou, na www.dravce.sk/postolka. Na odkaze nájdete odpovede na najčastejšie otázky, ako i odkaz na interaktívnu mapu s vyznačením hniezd v intravilánoch na Slovensku. Spomedzi všetkých, ktorí nám prostredníctvom formulára poslali informáciu o hniezdení poštolky, sme vyžrebovali troch výhercov poukážok na nákup kníh.

Foto: J. Chavko

HAJA ČERVENÁ

(*Milvus milvus*)

Boris Maderič, Ján Svetlík

Riešitelia:

Svetlík J., Pečeňák V., Mikiara Š., Chavko J.,
Senk S., Noga M., Maderič B.

Spolupracovníci:

Jureček R., Čáfal R., Horal D., Literák I., Raab R.,
Spakovszky P., Peške L., Matušik H.

Foto: R. Václav

Súhrn výsledkov v rámci areálu výskytu *Milvus milvus* na Slovensku (Dolnomoravský úval, Borská nížina, Beskydské predhorie, Ondavská vrchovina, Laborecká vrchovina)

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	18
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	9
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	8
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	5
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	11
Počet neúspešných hniezdení	<i>Unsuccessful breeding attempts</i>	3
Krúžkované jedince (mláďatá)	<i>Ringed pulli</i>	4

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti populácie druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V skúmanom území obsadilo svoje hniezdne teritóriá 9 párov. Z počtu 8 hniezdiacich párov bolo 5 párov produktívnych, ktoré spolu vyvedli 11 mláďat (3× 3, 2× 1). Výsledok hniezdenia 1 páru sa nepodarilo zistiť. Celková hniezdna produktivita bola 1,38 vyletených mláďat/hniezdiaci pár, resp. 2,20 vyletených mláďat/produktívny pár.

Príčinou neúspešnosti hniezdenia bolo vyrušovanie lesohospodárskou činnosťou (1×) a neznáma príčina (2×). Spolu trom mláďatám (2 pull v Borskej nížine a 1 pull v Beskydskom predhorí) sa inštalovali vysielачky, fungujúce v systéme GPS a GSM (Spakovszky, Literák).

V k. ú. Kátov (okr. Skalica) sa dňa 31.03.2016 našiel uhynutý 1 ex. haje červenej, pochádzajúci z Českej republiky. V k. ú. Mokry Háj (okr. Skalica) sa dňa 27.4.2016 našiel ďalší uhynutý jedinec haje červenej, pochádzajúci z Rakúska. Veterinárne vyšetrenie potvrdilo v oboch prípadoch otravu toxickým karbofuranom. Štátna ochrana prírody, Správa CHKO Záhorie podala na políciu trestné oznámenie. Uvedené uhynuté jedince, podobne ako v prípade z roku 2015, sa našli len vďaka satelitným vysielачkám a medzinárodnej spolupráci.

*Dve mláďatá s nainštalovanými vysielacškami v hniezde v Borskej nížine.
Foto: B. Maderič*

*Príčinnou úhynu haje červenej, nájdenej v k. ú. Kátov, bola otrava karbofuranom.
Foto: I. Literák*

Foto: J. Chavko

KAŇA POPOLAVÁ

(*Circus pygargus*)

Michal Noga

Riešitelia:

V. Prachár, J. Lengyel, M. Noga, D. Rak, T. Veselovský, V. Nemček.

Spolupracovníci:

R. Jureček, M. Kern, J. Chavko, P. Puchala, V. Vongrej.

Foto: J. Lengyel

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked breeding territories</i>	8
Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	2
Počet hniezdiacich párov	<i>Breeding pairs</i>	2
Počet úspešne hniezdiacich párov	<i>Successful breeding pairs</i>	2
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	3 (1 + 2)

Prvé pozorovanie kaní popolavých boli tradične zaznamenané v druhej dekáde apríla (11. apríl, Malá Ida, 1 F, M. Olekšák a 15. apríl Lakšárska Nová Ves, 1 F, T. Danišovičová), posledné pozorovanie je z 20. septembra (Žitavský luh, J. Gúgh).

V roku 2016 nebolo dohľadané ani jedno hniezdo, no na dvoch lokalitách boli pozorované lietajúce mláďatá – 11. júla, 1 juv. Doľany a 16. júla 2 juv., Ostrov – Krakovany (V. Prachár). V hniezdom období boli kane popolavé pozorované v tradičnej hniezdnej oblasti v okolí Nových Zámkov – Šurian, ale hniezdenie preukázané nebolo.

Vzhľadom na nízky počet hniezdiacich párov ako i na hniezdnú stratégiu ostáva kaňa popolavá naďalej jedným z najohrozenejších dravcov v SR, ktorého populácia je závislá na prosperite druhu v mimo SR.

Mláďa kane popolavej.

Foto: P. Bírová

Foto: J. Chavko

KAŇA MOČIARNA

(*Circus aeruginosus*)

Vladimír Nemček

Riešitelia:

Ján Gúgh, Peter Chrašč, Dušan Kerestúr, Jozef Lengyel, Branislav Matejovič, Marián Mojžiš, Vladimír Nemček, Michal Noga, Milan Oleksák, Samuel Pačenovský, Viktor Prachár, Matej Repel, Tomáš Veselovský

Počet hniezdiacich párov (min.)	Number of nesting pairs (min.)	143
---------------------------------	--------------------------------	-----

V databáze AVES bolo zaznamenaných 749 pozorovaní za rok 2016. Riešitelia zaznamenali celkovo minimálne 143 párov. Zaznamenané boli hniezdiace páry (C4-D16 kategórie ISTB a AVES), podrobnejšie boli sledované v niekoľkých územiach. Dobre pokryté boli oblasti CHVÚ Medzibodrožie, Slovenský kras, Parížske močiare a Záhorské Pomoravie (od Suchohradu po Devínsku Novú Ves). Na ploche prevažne sa nachádzajúcej v CHVÚ Záhorské Pomoravie bol zaznamenaný iba 1 pár pri nosení potravy na hniezdo. Bola tu citeľná absencia skorej jarných záplav, nevytvorili sa dostatočné mokrade pre hniezdenie kaní. Taktiež bolo niekoľko trávnych porastov premenených na polia s poľnohospodárskymi plodinami. V CHVÚ Parížske močiare bolo zaznamenaných minimálne 24 párov, počet môže byť vyšší. V CHVÚ Slovenský kras bolo zaznamenaných 22 párov na rybníkoch - Brzotínske rybníky 3 páry (1× 2 mláďatá, 2× 3), Hrhovské rybníky 5 párov (3× 0 mláďat, 1× 2, 1× 3) a Turniansky rybník 14 párov (2× 0 mláďat, 1× 1, 3× 2, 6× 3, 2× 4). Hniezda boli priamo dohľadávané. V CHVÚ Medzibodrožie bolo zaznamenaných 25 párov, hniezdiacich prevažne v starých ramenách. Na 14 minuloročných lokalitách kane nezahniezdili. Aj tu viaceré lokality nemali dostatok vody a vyschli. Zvyšné územie Slovenska nebolo systematicky monitorované, tieto pozorovania pochádzajú z jednotlivých navštevovaných lokalít. Najvýraznejším faktorom, vplyvujúcim na počet hniezdiacich párov sa javí výška vodnej hladiny na hniezdiskách. Predovšetkým páry hniezdiace na mokradiach sú závislé od záplav a zrážok.

Nocovská kaní boli zistené na močiari pri Béteri – 12 ex. (Kerestúr), v PR Žitavský luh – 17 ex. (Lengyel), na odkalisku Amerika – 10 ex. (Lengyel), na Devínskom jazere – 1 ex. (Nemček).

Prvý záznam v roku pochádza z Devínskeho jazera, kde bol pozorovaný jeden jedinec 26.1.2016 (Mikuš). Bolo zaznamenaných viacero veľmi skorých výskytov vo februári a začiatkom marca (AVES, birding.sk). Posledný záznam pochádza z Parížskych močiarov kde bol pozorovaný jeden exemplár 22.10.2016 (Lengyel).

Monitoring kaní močiarnych bol realizovaný aj s finančnou podporou projektu Ochrana bučiaka veľkého a chochlačky bielookej v CHVÚ Medzibodrožie na Východoslovenskej nížine v rámci organizácie SOS/Bird-Life Slovensko.

Za poskytnuté údaje a prácu v teréne ďakujem všetkým riešiteľom i ľuďom, ktorí poskytli údaje do databáz ako AVES a birding.sk.

VÝR SKALNÝ

(*Bubo bubo*)

Michal Noga

Riešitelia:

Riešitelia: Šnirer L., Prachár V., Flajs T., Olekšák M.,
Dubravský A., Harvančík S., Matejovič B., Kicko J., Kostra M.,
Suchánek O., Pačenovský S., Šotnár K., Jureček R., Svetlík J.,
Obuch J., Mikiara Š., Nemček V., J. Chavko J., Veselovský T.

Foto: J. Svetlík

Obsadené hniezdiská	<i>Occupied breeding territories</i>	63
Kontrolované hniezda	<i>Checked nests</i>	24
Vyvedené mladé	<i>Fledglings</i>	33

V roku 2016 bolo zistených 63 obsadených teritórií výra skalného. U 24 z nich bola sledovaná i hniezdna produktivita, zo 17 úspešných hniezd bolo vyvedených 33 mláďat (1× 3, 14× 2, 2× 1), 7 párov nebolo úspešných. Celková produktivita – 1.38 mláďaťa na hniezdiaci pár, resp. 1.94 mláďaťa na produktívny pár.

Systematický monitoring bol realizovaný na Ponitří (L. Šnirer), na Záhorí (J. Svetlík, T. Zuna-Kratky, M. Noga, D. Horal, R. Jureček) a v Malých Karpatoch. Výr je jedným z druhov zaradených do monitoringu v rámci projektu Common monitoring system of owls.

Foto: M. Noga

•
• Visegrad Fund
•

Foto: M. Noga

SOVA OBYČAJNÁ

(*Strix aluco*)

Vladimír Nemček

Riešitelia:

Tomáš Flajs, Matúš Gonšor, Peter Chrašč, Ján Kicko,
Alexander Kúrthy, Vladimír Nemček, Michal Noga, Ján Obuch,
Samuel Pačenovský, Karol Šotnár.

V databáze AVES je za rok 2016 zaevidovaných 224 pozorovaní. Údaje v databáze AVES sú prevažne nesystematického charakteru, využiteľné na zistenie navštevovaných oblastí riešiteľmi. Okrem AVES databázy boli použité údaje zo systematického prieskumu území - využitím nočného alebo akustického monitoringu. V priebehu roka boli vykonané iba dva cielené monitoriny v dvoch územiach - v Malých Karpatoch a v Malej Fatre. V Malých Karpatoch bolo zaznamenaných 14 teritórií v 5 štvorcov (2×2 km) pomocou akustického monitoringu. Priemerná hustota dosiahla 0.6 teritória/km². V NP Malá Fatra bolo zaznamenaných 34 teritórií. Ostatné výsledky pochádzali prevažne z náhodného monitoringu.

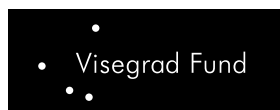
V roku 2016 prebiehal projekt *Common monitoring system of forest owls* z programu Visegrad Fund. Projekt je popísaný na inom mieste, jeho výsledky však budú využité pri hodnotení stavu populácie aj sovy obyčajnej. Testovacia sezóna a prvé výsledky získame za rok 2017, "ostré" spustenie predpokladáme v roku 2018. Tento monitoring by mal byť základom pre hodnotenie stavu populácií sov na Slovensku. Víťaný je každý záujemca.

Okrem tohto projektu bola v tomto roku nadviazaná spolupráca s The Global Owl Project, kde bola a stále je možnosť zozbierané pierka sov bez ohľadu na druh poslať na DNA analýzu do Nemecka - Prof. Michaelovi Winkovi. V rámci tejto spolupráce boli zozbierané prvé pierka sovy obyčajnej v Malých Karpatoch na odpočinkových miestach.

V Malých Karpatoch pokračoval výskum potravnjej ekológie druhu, okrem známych odpočinkových miest boli vyhľadávané nové neznáme lokality.

Z ochranárskych aktivít bol nadviazaný kontakt s Mestskými lesmi Brezová pod Bradlom, kde v prípade dostatku času na vyznačenie bude ponechaných niekoľko stromov s dutinami na dožitie.

Činnosť v rámci skupiny v tomto roku bola zameraná na prípravu jednotného systému a nadväzovaniu spolupráce so zahraničnými iniciatívami a odborníkmi ako aj príprava na praktickú ochranársku činnosť. V nasledujúcich rokoch by sme chceli zefektívniť činnosť členov v dodávaní údajov a využiť aj taký bežný druh ako sova obyčajná na vzdelávacie a propagačné aktivity ochrany biodiverzity a tiež pri hodnotení kvality prostredia.

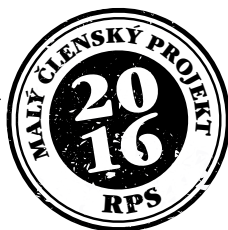

PÔTIK KAPCAVÝ

(*Aegolius funereus*)

Foto: S. Harvančík

Samuel Pačenovský

Riešitelia:

T. Flajs, J. Obuch, S. Pačenovský,
K. Šotnár a ďalší, využité aj dáta
z databáz Aves Symfony
a www.birding.sk.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	41
Obsadené teritória	<i>Occupied territories</i>	41
Dohľadané páry	<i>Nests found</i>	0
Sledovaná produktivita	<i>Monitoring of nest productivity</i>	0
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	?

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

V roku 2016 bolo zistených 41 obsadených teritórií v pohoriach: Krivánska Malá Fatra 12, Volovské vrchy 11, Slovenský raj 4, Slanské vrchy 3, Oravská Magura 3, Podbeskydská vrchovina 2, Skorušinské vrchy 2, Veľká Fatra 1, Turzovská vrchovina 1, Javorníky 1, Oravská kotlina 1.

Všetkým riešiteľom a spolupracovníkom touto cestou ďakujeme za ich prácu a dodané údaje.

Projekt „Monitoring a ochrana lesných druhov sov v pohorí Veľká Fatra“ bol podporený z MČP organizácie Ochrana dravcov na Slovensku.

Hniezdne prostredie pôtika kapcavého, Starovodská dolina.

Foto: S. Pačenovský

Foto: K. Šotnár

KUVÍČOK VRABČÍ

(*Glaucidium passerinum*)

Samuel Pačenovský, Karol Šotnár

Riešitelia:

J. Obuch, S. Pačenovský, K. Šotnár,
T. Flajs, T. Wágner, Š. Dravecký,

boli využité aj databázy Aves Symfony a www.birding.sk.

Kontrolované hniezdiská	<i>Checked territories</i>	86
Obsadené teritória	<i>Occupied territories</i>	76
Dohľadané páry	<i>Nests found</i>	2
Sledovaná produktivita	<i>Monitoring of nest productivity</i>	1
Počet vyvedených mláďat	<i>Fledglings</i>	0

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species occurrence in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Spolu zaznamenaných 76 teritórií. Z toho V Krivánskej Malej Fatre 30, vo Volovských vrchoch 10, v Oravskej Magure 8, v Levočských vrchoch 8, vo Veľkej Fatre 4, v Slovenskom raji 3, v Strážovských vrchoch 2, v pohorí Žiar 2, v Oravskej kotline 2, v Oravských Beskydách 1, v Podbeskydskej vrchovine 1, vo Veporských vrchoch 1, v Javorníkoch 1, v Ondavskej vrchovine 1, na Čergove 1 a v pohorí Vtáčnik 1. Bolo dohľadané jedno hniezdo v Strážovských vrchoch v suchom pahýli buka v dutine pravdepodobne po ďatľovi, asi 7 m vysoko. Hniezdny pahýľ sa nachádzal v smrekovo – bukovom poraste s prímiesou jedle, smrekovca a javora, asi 20 m od potoka a o 150 m nižšie smerom do doliny, kde pár hniezdil naposledy pred tromi rokmi. Dňa 26.5. 2016 samica vyletela počas dňa viac krát z hniezdnej dutiny a konzumovala korisť, asi 2 ex. bližšie neurčeného piskora. Pri kontrole hniezdnej dutiny boli nájdené škrupiny z vajec pod dutinou a hniezdenie bolo pravdepodobne prerušené (Šotnár). V pohorí Čergov bol pozorovaný pár a bolo zistené aj párenie 19. 3. 2016 s ukazovaním dutiny.

Pohľad na JV časť Levočských vrchov, kde bolo zistených v októbri 2016 v období jesenného toku 8 teritórií kuvíčok vrabčích.

Foto K. Šotnár

Vo Volovských vrchoch boli skontrolované 2 hniezdiská s dohľadanými hniezdami z predchádzajúcich rokov s negatívnym výsledkom. V období jarného toku boli zistené 3 teritória, v období jesenného toku 6 teritórií. V Malej Fatre a v Oravskej Magure bol realizovaný veľkoplošný akustický monitoring. V Levočských vrchoch bolo zistených v období jesenného toku 8 teritórií.

Takmer 50% údajov o obsadených teritóriách bolo získaných na základe údajov zapísaných v databáze Aves Symfony užívateľmi databázy. Krúžkovaný bol 1 adult vo Volovských vrchoch, odchytený. Všetkým riešiteľom a spolupracovníkom touto cestou ďakujeme za ich prácu a dodané údaje.

PLAMIENKA DRIEMAVÁ

(*Tyto alba*)

Kristián Bacsa
Tomáš Veselovský

Riešitelia:

K. Bacsa, Z. Riflík,
R. Slobodník, T. Veselovský.

Spolupracovníci:

K. Bahnová, Ž. Považanová, D. Bača

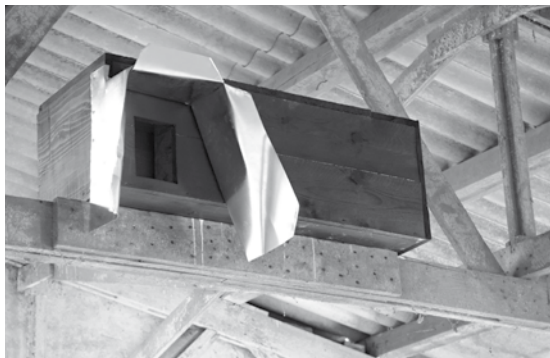
Foto: A. Hájková

Kontrolované lokality	Checked localities	34
Počet vykonaných kontrol	No. of checks performed	54
Počet pozorovaných jedincov	No. of observed individuals	9
Počet hniezdiacich párov	Breeding pairs	0

Prezentované údaje sú výsledkom činnosti členov pracovnej skupiny vo vybraných oblastiach výskytu druhu v rámci SR a neposkytujú informáciu o celkovej početnosti druhu na Slovensku.

The here presented data are the result of activities of Working Group members only in selected areas of species in Slovakia. They are not providing information on whole population of species in Slovakia.

Monitoring v roku 2016 bol vykonaný v oblasti juhozápadného Slovenska v orografických celkoch Hronská pahorkatina, Nitrianska pahorkatina, Podunajská rovina, Trnavská pahorkatina a Žitavská pahorkatina. Kontrolované boli potenciálne aj historické lokality v Trnavskom (7) a Nitrianskom kraji (27). Na lokalitách s predpokladaným alebo potvrdeným výskytom boli vykonané viacnásobné návštevy. Pobytové znaky sme zistili na 24 lokalitách, prevažne sa jednalo o staré vývržky a v súčasnosti plamienkou už opustené lokality. Na siedmich lokalitách sme pozorovali spolu 9 jedincov (5× 1, 2× 2). V štyroch prípadoch sme našli čerstvé vývržky v búde. Pozorovania spadali prevažne do obdobia migrácie alebo zimovania druhu. V jednom prípade sme zaznamenali teritoriálne sa správajúceho jedinca na lokalite s viacnásobnými pozorovaniami plamienky. Kontrola objektov družstva a opakovaná návšteva lokality však jej ďalšiu prítom-

Búдка pre plamienku driemavú.

Foto: T. Veselovský

Inštalácia búdky pre plamienku.

Foto: T. Veselovský

nosť nepotvrdili. Hniezdenie sme v roku 2016 nezaznamenali. Posledná informácia o hniezdení na Podunajskej nížine pochádza z poľnohospodárskeho areálu v obci Dubník, časť Rozkoš. Plamienky tu objekty využívali na hniezdenie do roku 2015.

Populácia druhu na Podunajskej nížine je na historickom minime. Vzhľadom k ekologickým nárokom druhu, ktorý je viazaný prevažne na nížinnú, otvorenú agrárnu krajinu, je možné predpokladať obdobný stav populácie aj na zvyšnom území Slovenska. Tento predpoklad potvrdzujú aj výsledky monitoringu plamienky driemavej na severnom Záhori v rokoch 2015 a 2016 (Vongrej, S. 2016). Za hlavnú príčinu súčasného nepriaznivého až kritického stavu populácie pokladáme intenzívne poľnohospodárske využívanie krajiny v spojení s masovým používaním rodenticídov v agroecénózach a na poľnohospodárskych dvoroch. Významnú úlohu pri poklese populácie zohráva aj intenzívna doprava, čo spôsobuje úhyn vtákov pozdĺž dopravných ciest.

V rámci ochranných opatrení sme pokračovali v inštalovaní hniezdnych búdok a odstraňovaní nebezpečných prvkov, v ktorých dochádza k uviaznutiu a úhynom sov v areáloch poľnohospodárskych dvorov. V prípade predpokladaného alebo potvrdeného výskytu plamienky sme na danú skutočnosť upozornili aj pracovníkov fariem. V takýchto prípadoch sme ich rovnako žiadali o obmedzenie používania otráv v areáloch podnikov. Monitoring populácie a manažmentové opatrenia pre plamienku driemavú boli realizované vďaka podpore malého členského projektu RPS „Mapovanie a podpora hniezdnej populácie plamienky driemavej (*Tyto alba*) a kuvíka obyčajného (*Athene noctua*) v juhozápadnej časti Slovenska“.

Literatúra:

Vongrej S., 2016: Aký je reálny stav plamienky driemavej na severe Záhoria? *Vtáky*, 4/2016, str. 5.

Používanie jedov proti potkanom na poľnohospodárskych družstvách.
Foto: T. Veselovský

Búdky predstavujú bezpečný hniezdny priestor pre mláďatá plamienky driemavej.

Foto: K. Bacsa

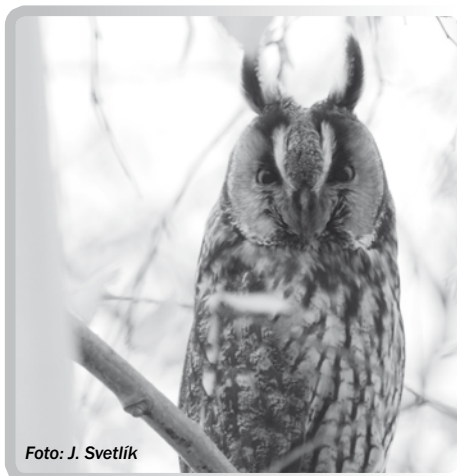

Foto: J. Svetlík

SČÍTANIE MYŠIAROK UŠATÝCH NA ZIMOVISKÁCH 2015/2016

Tomáš Veselovský

Spolupracovníci:

Z. Riflík, K. Bacsa, M. Zemko, J. Pribinová, R. Schnürmacher, T. Križka, V. Kochtová, P. Slesárová, Z. Dindová, L. Deutschová, J. Šebesta, M. Richter, P. Lukas, P. Nociar, S. Rákócziová, K. Repková, P. Gažo, M. Vašutová, S. Kováč, Z. Bujdáková, D. Rak, Š. Majtán, K. Almasy, G. Gajdac, G. Zemanova, J. Lengyel, L. Janišová, M. Reiff, I. Oravec, J. Hodáň, J. Spišák, R. Slobodník, M. Gális, P. Vrlík, M. Garai, I. Šipkovský, M. Kližan, P. Chrašč, M. Lacko, V. Štěpán, D. Martin, V. Prachár, R. Jambor, J. Ridzoň, M. Mojžiš, V. Marušic, F. Mato

Obsadené zimoviská	Occupied localities	65
Počet myšiariok	Number of owls	792
Priemerný počet na zimovisku	Average on roosting place	12,18

Po minuloročnom úspechu sme v novembri opäť zorganizovali „Súťaž s myšiarkami“. Cieľom súťaže bolo zozbierať čo najviac informácií o zimujúcich myšiarkách z celého Slovenska. Do súťaže sa zapojilo 30 súťažiacich, ktorí nám poslali informácie o 35 zimoviskách, na ktorých spolu zimovalo 427 myšiariok.

Troch vyžrebovaných výhercov sme odmenili poukážkami do kníhkupectva Martinus. Mená výhercov:

1. miesto: Ivan Oravec (Jacovce)
2. miesto: Júlia Rio Pribinová (Šaľa)
3. miesto: Kristián Almásy (Veľké Kapušany)

K údajom zo súťaže sme doplnili verejne dostupné dáta z ornitologických databáz www.aves.vtaky.sk a www.birding.sk.

Sumárne, v sezóne 2016/2017 evidujeme na Slovensku 65 zimovísk so 792 jedincami. Zimoviská s najvyšším počtom myšiariok sa nachádzali v mestách Hurbanovo a Kolárovo (50 jedincov).

Výhercom srdečne gratulujeme a všetkým, ktorí nám pomáhali zbierať informácie o zimujúcich myšiarkách ďakujeme. Vážime si, že nám pomáhate pri ochrane týchto ušatých sov.

Myšiarka ušatá na zimovisku v Malženiciach.

Foto: T. Veselovský

VÝSLEDKY ZIMNÉHO SČÍTANIA DRAVCOV NA SLOVENSKU 2017

Jozef Chavko

Už jedenásty rok na vybraných územiach západného, severného a východného Slovenska prebiehalo zimné sčítanie dravcov so zameraním na výskyt troch druhov, sokola ráhora *Falco cherrug*, orla kráľovského *Aquila heliaca* a orliaka morského *Haliaeetus albicilla*. Cieľom sčítania je poznanie stavu obsadenosti aktuálnych domovských okrskov – hniezdísk a zimujúcich jedincov uvedených druhov. Pridanou hodnotou bolo sčítanie vybraných zimujúcich druhov jastrab krahulec *Accipiter nisus*, jastrab veľký *Accipiter gentilis*, kaňa sivá *Circus cyaneus* a myšiak severský *Buteo lagopus* a zaznamenali sme aj vzácnejšie sa vyskytujúce druhy: haja červená

Milvus milvus, sokol kobec *Falco columbarius*, orl skalný *Aquila chrysaetos* a sokol sťahovavý *Falco peregrinus*. Je potrebné však pripomenúť, že sčítanie bolo realizované predovšetkým v oblastiach nižín západného a východného Slovenska a v menšom rozsahu na vybraných lokalitách severného Slovenska. Mapovanie bolo vykonávané viac menej plošne v rovnakom územnom rozsahu ako v predchádzajúcich rokoch. Prioritou výberu území boli reálne hniezdne teritóriá sokolov rárohov a orlov kráľovských spolu s aktuálnymi zimoviskami a hniezdiskami orliakov morských. Sčítanie na východnom Slovensku do značnej miery tento rok ovplyvnili extrémne snehové preháňky, ktoré najmä 14.1.2017 významne obmedzili možnosti pohybu mapovateľov.

Do tejto správy neboli zahrnuté výsledky sčítania myšiaka hôrneho *Buteo buteo* a sokola myšiara *Falco tinnunculus*; sčítanie hají červených *Milvus milvus* sa uskutočnilo na západnom Slovensku osobitne 7. januára 2017 (koordinátor J. Svetlík).

Celkovo sa sčítania v termíne 12. až 16. januára zúčastnilo 68 mapovateľov, ich výsledky boli doplnené aj o ďalšie verejne prístupné dáta z portálu Aves symphony a Birding.sk.

Za získané údaje, ktoré významne prispeli k získaniu výsledkov ďakujeme mapovateľom: Š. Danko, M. Balla, J. Lipták, V. Prachár, J. Lengyel, A. Kürthy, B. Maderič, L. Prešinský, B. Murín, R. Slobodník, D. Briedik, I. Šípkovský, I. Peter, P. Chrašč, M. Noga, K. Takáč, R. Jambor, S. Pačeňovský, M. Olekšák, J. Fáber, V. Šrank, K. Bacsa, Š. Benko, R. Cáfal, B. Landsfeld, B. Matejovič, M. Repel, I. Bartko, J. Čížmárik, P. Chrašč, L. Šnirer, D. Stankovič, R. Jambor, P. Ďurian, E. Hrtan, L. Deutschová, P. Twitty, M. Kráľovič, R. Galaš, M. Gális, T. Hulík, D. Karaska, J. Svetlík, T. Tedla, V. Nemček, M. Danilák, M. Janiska, J. Ridzoň, J. Topercer, R. Václav, N. Kušnieráková, V. Kíč, M. Jurica, R. Krutý, J. Izakovič, Z. Lančaričová, S. Kováč, A. Dubravský, S. Harvančík, D. Kerestúr, M. Mojžiš, Z. Riflík, T. Danišovičová, R. Jureček, S. Csaba, N. Zoltán, P. Staš a O. Suchánek.

Foto: J. Svetlík

Výsledky sčítania orliakov morských (*Haliaeetus albicilla*)

Na Slovensku aktuálne nepoznáme hromadné – spoločné zimné nocoviská, orliaky však už v termíne sčítania obvykle nocujú v blízkosti svojich hniezd. Na západnom Slovensku sme teda ako po iné roky prioritne kontrolovali obsadenosť domovských okrskov – hniezdisk. S ohľadom na sčítanie v Českej republike a v Rakúsku sme prispôbili termín mapovania prioritne na 14. januára 2017. Osobitnú pozornosť sme venovali hraničnej oblasti Záhorského Pomoravia, kde sme obsadili 10 pozorovacích stanovišť. Možnosti pozorovania 14. 1. 2017 do značnej miery ovplyvňovali intenzívne snehové preháňky, ktoré ustali až okolo 15:30. V Záhorskom Pomoraví sme skontrolovali 4 aktuálne hniezdiská, pričom len na jednom sme pozorovali ad. jedinca, ale na hniezdach

ďalších dvoch párov boli výrazné pobytové znaky (striekance a prístavba hniezd), no dospelé jedince neboli v čase návštevy pozorované. V Podunajskej rovine sme celkovo skontrolovali 7 hniezdisk, z ktorých boli 4 obsadené pámi. Nepodarilo sa skontrolovať 2 hniezdiská. Rovnako 2 aktuálne hniezdiská sa nepodarilo skontrolovať v Hronskej pahorkatine.

Na severnom Slovensku sme kontrolovali jediné hniezdisko, ktoré nebolo obsadené. Na východnom Slovensku s ohľadom na značne obmedzené možnosti mapovania v dôsledku intenzívneho sneženia a vysokej snehovej pokrývky sme skontrolovali 4 hniezdiská, z ktorých 2 boli obsadené a 2 hniezdiská sa nepodarilo skontrolovať.

Tab. 1: Súhrn výsledkov sčítania *Haliaeetus albicilla* na Slovensku.

<i>Haliaeetus albicilla</i> – Slovakia 2017						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
12.1.2017	7	2	1	0	7	6
14.1.2017	15	4	3	4	20	
15.1.2017	32	4	2	4	15	
16.1.2017	12	2	1	0	3	
Spolu/total	66	12	7	8	45	

Výsledky sčítania orlov kráľovských (*Aquila heliaca*)

Na západnom Slovensku sme sa rovnako prioritne sústredili na zistenie stavu obsadenosti aktuálnych hniezdných teritórií. V Záhorskom Pomoraví sme kontrolovali 2 hniezdiská, z ktorých bolo 1 obsadené párom. V Malých Karpatoch jediné hniezdisko nebolo obsadené. V Trnavskej pahorkatine boli obsadené všetky 3 hniezdiská. Zo 4 hniezdisk v Považskom Inovci boli 3 obsadené a 1 nebolo skontrolované. Z 5 kontrolovaných hniezdisk v Trávnici boli len 2 obsadené pámi. Jediné hniezdisko v Pohronskom

Inovci nebolo obsadené. V Nitrianskej pahorkatine sme kontrolovali 2 hniezdiská, z ktorých bolo 1 obsadené párom. V Podunajskej rovine sme kontrolovali 1 hniezdisko, ktoré nebolo obsadené a 1 hniezdisko sa nepodarilo skontrolovať (tab. 2). V Ipeľskej pahorkatine sme neskontrolovali 2 hniezdiská. Zaujímavosťou je, že na hniezdiskách sme pozorovali podstatne viac jedincov, ako na všetkých ostatných lokalitách spolu. Z toho vyplýva, že väčšina jedincov zimuje na hniezdiskách.

Tab. 2: Súhrn výsledkov sčítania *Aquila heliaca* na západnom Slovensku.

<i>Aquila heliaca</i> – 2017 ZSL – Western Slovakia						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
13.1.2017	1	4	2	0	3	4
14.1.2017	6	11	6	4	12	
15.1.2017	3	7	4	6	11	
16.1.2017	0	2	1	0	2	
Spolu/total	10	24	13	10	28	

Na východnom Slovensku s ohľadom na značne obmedzené možnosti v dôsledku intenzívneho sneženia a vysokej snehovej pokrývky sme skontrolovali 4 hniezdiská v Košickej kotline, z ktorých boli obsa-

dené 3 a vo Východoslovenskej rovine sme skontrolovali spolu 7 hniezdisk, z ktorých boli obsadené 4 (tab. 3).

Tab. 3: Súhrn výsledkov sčítania *Aquila heliaca* na východnom Slovensku.

<i>Aquila heliaca</i> – 2017 VSL – Eastern Slovakia						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
12.1.2017	1	0	0	0	1	24
14.1.2017	2	6	4	0	1	
15.1.2017	1	5	3	4	3	
16.1.2017	3	0	0	1	1	
Spolu/total	7	11	7	5	6	

Tab. 4: Súhrn výsledkov sčítania *Aquila heliaca* na Slovensku.

<i>Aquila heliaca</i> – 2017 VSL – Eastern Slovakia						
12.1.2017 až 16.1.2017	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
Spolu/total	17	35	20	15	34	28

Výsledky sčítania sokolov rárohov (*Falco cherrug*)

Na západnom Slovensku sme skontrolovali všetky domovské okrsky aktuálnych párov. V Záhorskom Pomoraví sme kontrolovali 5 hniezdisk, z ktorých bolo obsadené iba 1 hniezdisko. V Podunajskej rovine sme skontrolovali 11 hniezdisk, z ktorých boli len

3 obsadené. V Trnavskej pahorkatine sme skontrolovali 11 hniezdisk, z ktorých bolo 6 hniezdisk obsadených. V Nitrianskej pahorkatine bolo zo 4 hniezdisk obsadené iba 1 hniezdisko (tab. 5). Podstatná väčšina jedincov zimovala na svojich hniezdiskách.

Tab. 5: Súhrn výsledkov sčítania *Falco cherrug* na západnom Slovensku.

<i>Falco cherrug</i> – 2017 ZSL – Western Slovakia						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
13.1.2017	0	5	3	9	4	0
14.1.2017	1	0	0	7	2	
15.1.2017	0	16	8	4	5	
16.1.2017	1	1	1	0	2	
Spolu/total	2	22	12	20	13	

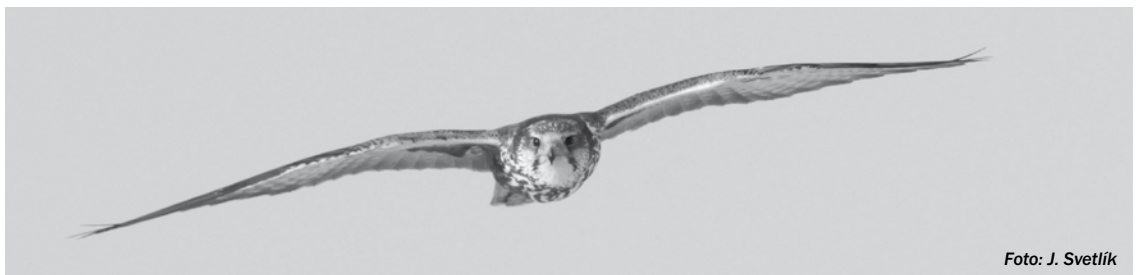

Foto: J. Svetlík

Foto: J. Svetlík

Na Východnom Slovensku boli v Košickej kotline skontrolované 4 hniezdiská, z ktorých boli obsadené 2 a vo Východoslovenskej rovine bolo skontrolovaných 6 hniezdisk, z ktorých boli obsadené iba 2 hniezdiská.

Tab. 6: Súhrn výsledkov sčítania *Falco cherrug* na východnom Slovensku.

<i>Falco cherrug</i> 2017 VSL - Eastern Slovakia						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
14.1.2017	0	3	2	2	1	0
15.1.2017	0	2	2	4	1	
16.1.2017	1	0	0	0	1	
Spolu/total	1	5	4	6	3	

Tab. 7: Súhrn výsledkov sčítania sokolov rárohov na Slovensku

<i>Aquila heliaca</i> – 2017 VSL – Eastern Slovakia						
	počet zimujúcich jedincov	počet jedincov na hniezdiskách	obsadené hniezdiská	neobsadené hniezdiská	počet mapovateľov	neskontrolované hniezdiská
	<i>number of wintering individuals</i>	<i>number of individuals present at eyries/territories</i>	<i>occupied territories</i>	<i>not occupied territories</i>	<i>number of observers</i>	<i>unchecked territories</i>
13.1.2017 až 16.1.2017						
Spolu/total	3	27	16	26	16	0

Výsledky sčítania – ostatné vybrané druhy dravcov

Popri sčítaní prioritných vybraných druhov boli zaznamenané registrácie aj ďalších druhov. Do spracovania výsledkov bolo zaradených 8 druhov (tab. 8).

Výsledky dvoch najpočetnejších druhov, myšiak lesný (*Buteo buteo*) a sokol myšiár (*Falco tinnunculus*), budú zapracované do inej práce.

Tab. 8: Prehľad vybraných druhov na Slovensku počas zimného sčítania (12.-16.1.2017).

počty pozorovaných jedincov/ number of observed individuals	<i>Accipiter nisus</i>	<i>Accipiter gentilis</i>	<i>Circus cyaneus</i>	<i>Buteo lagopus</i>
12.1.2017	1	2	1	4
13.1.2017	2	0	5	2
14.1.2017	21	2	24	9
15.1.2017	12	10	21	11
16.1.2017	4	1	0	2
spolu/total	40	15	51	28

počty pozorovaných jedincov/ number of observed individuals	<i>Milvus milvus</i>	<i>Falco columbarius</i>	<i>Aquila chrysaetos</i>	<i>Falco peregrinus</i>
12.1.2017	1	0	0	0
13.1.2017	0	1	0	0
14.1.2017	3	0	1	0
15.1.2017	4	1	0	1
16.1.2017	0	0	0	0
spolu/total	8	2	1	1

Jastrab krahulec.
Foto: J. Svetlík

SUMMARY
**RESULTS OF A WINTER CENSUS
OF BIRDS OF PREY 2017 IN SLOVAKIA**

Between 12th and 16th January 2017 a Winter census of several species of birds of prey was carried out focused on the Saker Falcon *Falco cherrug*, Imperial Eagle *Aquila heliaca* and the White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*. 68 people participated at the census. For evaluation of the results also data from the Aves Symphony database and www.birding.sk were used. In the above mentioned period 88 White-tailed Eagles were observed, 52 Imperial Eagles and 29 Saker Falcons. More detailed results are presented in tables.

VIDIEŤ A BYŤ VIDENÝ ALEBO AKO POMÁHA LIFE ENERGIA VTÁKOM BEZPEČNE PREKONÁVAŤ ELEKTRICKÉ VEDENIA

Marek Gális

V ýznamnú hrozbu pre vtáctvo predstavujú kolízie s vodičmi a kombinovanými zemnými lanami nadzemných elektrických vedení. Súvisia s dôležitým faktom – vodiče sú v krajine neprirodzenými bariérami a letiaci jediniec nie je vždy schopný zaregistrovať takúto prekážku pred sebou. Najčastejšie ich môžeme pozorovať na územiach, kde elektrické vedenie kríži potravné a hniezdne biotopy využívané vtákmi.

Od 1. septembra 2014 realizuje organizácia Ochrana dravcov na Slovensku projekt LIFE Energia, zameraný na problematiku kolízie vtáctva s nadzemným elektrickým vedením 22 kV a 110 kV napätia v 13 chránených vtáčích územiach, pričom je zameraný na 10 prioritných druhov vtákov. Partnermi projektu sú: Východoslovenská distribučná, a.s., Západoslovenská distribučná, a.s., Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach a Štátna ochrana prírody SR.

Tento rozsiahly projekt, ktorý potvrdá až do konca roka 2019, sa po realizácii prvej a druhej etapy monitoringu vedení v rokoch 2014-2016, presunul do ďalšej aktivity, ktorá je zameraná na inštaláciu a následný monitoring efektivity odkloňovacích prvkov na riziko-

vých úsekoch vedenia z pohľadu nárazov pre vtáctvo. Ako napovedá samotný názov prvku, jeho účelom je zviditeľniť vodiče vedenia a následne odkloniť dráhu letu jedinca tak, aby vodiče v dostatočnom odstupe bezpečne prekonal.

Spolu bude v rámci projektu LIFE Energia ošetrených 82 km najrizikovejších úsekov vedení a inštalovaných takmer 8000 odkloňovacích prvkov. Touto aktivitou sa zachráni pred nárazmi viac ako 600 vtákov ročne. Úseky s prívlastkom najrizikovejšie, vybrané na inštaláciu prvkov v rámci projektu LIFE Energia, sú výsledkom špeciálnej metodiky doplnenej o poznatky z terénneho monitoringu prvej a druhej etapy. Metodika na základe biotických, topografických a technických premenných, zatrieduje elektrické vedenia do kategórií rizikovosti z pohľadu možných nárazov vtákov.

Na to, aby sme vedeli vyhodnotiť efektivitu jednotlivých typov odkloňovačov je potrebný monitoring týchto ošetrených úsekov. Za týmto účelom bolo počas dní 11.-12.3. v priestoroch SEV Dropie realizované školenie mapovateľov. Pozostávalo z teoretickej a praktickej časti, v rámci ktorej bol vykonaný monitoring reakcií vtákov v okolí elektrických vedení.

Odkloňovací prvok – FireFly.

Foto: M. Gális

Odkloňovací prvok – RIBE lamela.

Foto: M. Gális

Odkloňovací prvok – letecká guľa.

Foto: M. Gális

Odkloňovací prvok – veľká špirála.

Foto: M. Gális

SUMMARY

TO SEE AND TO BE SEEN OR HOW THE LIFE ENERGY HELPS THE BIRDS SAFELY AVOID THE ELECTRIC WIRES

The above ground electric power lines are an artificial barrier in the land. For birds the wires represent a significant threat because frequent cases of collisions. LIFE Energy project is focused on identification and solutions of this problem. During these days the responsible Electric Companies instal 8000 bird flight diverters on the most dangerous power lines of 22 kV and 110 kV voltage in 13 Special Protected Areas. The sites for installation were selected based on a special project methodology and a field survey. 82 km of power lines will be treated under the project. The installation is followed by another field survey that will verify the efficiency of installation for birds.

Najčastejšie sú nárazy vtákov do vedení zaznamenané prevažne v ranných a neskorých večerných hodinách, kedy sú svetelné podmienky nedostačujúce a vtáky sú zároveň najviac aktívne. Preto aj monitoring ošetrovaných úsekov je prioritne sústredný v zmysle manuálu na tieto kritické obdobia počas dňa. Samotný monitoring pozostáva zo zápisu reakcií vtákov na ošetrované vedenie, reakčnej

vzdialenosti a zápisu dôležitých informácií, ktoré ovplyvňujú letiace vtáky – charakter počasia, poveternostné, svetelné podmienky a pod. Výsledkom monitoringu budú cenné poznatky efektivity odkloňovacích prvkov a údaje z oblasti správania sa jednotlivých druhov vtáctva v okolí vedení s inštalovanými odkloňovacími prvkami.

Účastníci školenia.
Foto: M. Gális

COMMON MONITORING SYSTEM OF FOREST OWLS – ÚVOD DO PROJEKTU

Vladimír Nemček

Monitoring sov je relatívne bežný v Európe a lokálnej úrovni, avšak pravidelný národný monitoring prebieha iba v niekoľkých krajinách kontrolou búdok (Saurola 2012) alebo nočným monitoringom (Palma 2012, Zapata 2012). V rámci strednej Európy prebieha pravidelný monitoring sov v Poľsku na plochách o rozlohe 5×5 km využitím nočného monitoringu a playbacku (Rubacha pers. comm.). Mimo Európy sú využívané tradičné prístupy - bodové a cestné transekty (Takats et al. 2001, Artuso 2016). Po dlhých diskusiách sme tento rok realizovali projekt zameraný na prípravu metódy monitoringu sov v dvoch krajinách - Českej a Slovenskej republiky. Doteraz prebieha v Českej republike monitoring lesných druhov sov na vybraných plochách koordinovaný SOVDS (Skupina pro ochranu a výzkum dravců a sov), avšak metóda používaná pri monitoringu nie je jednotná. Na Slovensku je situácia odlišná, sovy sú väčšinou sčítavané na plochách nepravidelne a rozdielnymi metódami.

PROJEKT

Hlavný cieľ spoločného monitoringu sov je identifikácia populačného trendu v oboch krajinách a v rôznom prostredí. V prípade dostatku údajov zväzíme modelovanie máp rozšírenia a abundancie druhov.

Západné svahy Devínskej Kobyly – za súmraku bude možno výr.
Foto: V. Nemček

Prečo však potrebujeme dlhodobý a jednotný monitoring? Pretože pre správne rozhodnutia a ochrannárske opatrenia potrebujeme reprezentatívne údaje o vývoji populácie.

Príprava metódy bola podporená Višehradským fondom (medzinárodný fond zameraný na uľahčenie a podporu rozvoja užšej spolupráce medzi občanmi a inštitúciami v regióne Českej republiky, Maďarska, Poľska a Slovenskej republiky) prostredníctvom projektu *Common monitoring system of forest owls*. Do projektu boli zapojené tri mimovládne organizácie - Česká spoločnosť ornitologická (ČSO), Stowarzyszenie Ochrony Sów (SOS) a Ochrana dravcov na Slovensku (RPS). Kľúčovými aktivitami boli tri semináre zamerané na prípravu metódy a výmenu názorov jednotlivých expertov. Zriadili sme pracovnú skupinu expertov zaujímajúcich sa o sovy a ich monitoring v Česku a na Slovensku. V rámci pracovnej skupiny sme prediskutovali krok za krokom prípravu metódy. Zástupcovia SOS predstavili monitorovací systém v Poľsku a ich poznatky a problémy s monitoringom. Na prvom seminári bola predstavená situácia v krajinách a tiež sme zmenili cieľ monitoringu - zistiť trend populácie nielen u lesných druhov sov, ale u všetkých druhoch nočných vtákov (predovšetkým sov) bez ohľadu na biotop. Intenzívna diskusia prebiehala aj mimo seminárov prostredníctvom e-mailov.

Identifikovali sme aj hlavné prekážky pre zavedenie spoločného monitorovacieho systému pre Českú a Slovenskú republiku - nedostatočný počet terénnych pracovníkov, používanie rozličných metód pri sčítaní sov, výber študijných plôch (znáhodnený vs. neznáhodnený výber), motivácia ľudí pre pravidelný monitoring, detektability druhov v rôznych prostrediach. Vyriešenie týchto problémov bolo kľúčové pre úspešnú prípravu monitoringu. Na druhom seminári bol predstavený návrh metódy, každá časť bola prediskutovaná v skupine. Napokon sme pripravili metódu vhodnú na testovanie v teréne, rok 2017 je pre nás testovacím rokom. Testovanie prebehne v oboch krajinách za účasti profesionálnych ornitológov aj dobrovoľníkov ochotných sa zapojiť do testovania. Po skončení jarnej časti sezóny spoločne vyhodnotíme zozbierané údaje a predpokladáme aj úpravy

Lúky pri Morave - loviská myšiarok.

Foto: V. Nemček

metódy. Takže finálna verzia metódy bude známa až neskôr. Vplyvom projektu sa rozbehol vývoj špeciálneho modulu pre zápis údajov do databázy AVES, ktorý podstatne uľahčí zápis pozorovaní a zjednoduší ich vyhodnocovanie. Na záverečnom treťom seminári v júni odprezentujeme zistené výsledky, návrh metódy a postup do budúcnosti.

Literatúra:

- Artuso CH 2016: Manitoba Nocturnal Owl Survey Instructions. 3 pp. Retrieved April 16, 2017, from http://www.naturenorth.com/summer/creature/owl/owl_new/2016%20MB%20Nocturnal%20Owl%20Survey%20Instructions.pdf
- Palma L 2012: An overview of monitoring for raptors in Portugal. *Acrocephalus* 33(154/155): 309-313.
- Saurola P 2012: An overview of monitoring for raptors in Finland. *Acrocephalus* 33(154/155): 203–215. DOI:10.2478/v10100-012-0007-7.
- Takats D L , Francis C M, Holroyd G L, Duncan J R, Mazur K M, Cannings R J, Harris W & Holt D 2001: Guidelines for Nocturnal Owl Monitoring in North America. Beaverhill Bird Observatory and Bird Studies Canada, Edmonton, Alberta. 32 pp.
- Zapata Sánchez Antonio J 2012: An overview of monitoring for raptors in Spain. *Acrocephalus* 33(154/155): 321-323.

Dubovo-bukové lesy – typický biotop sovy obyčajnej.

Foto: V. Nemček

SUMMARY

COMMON MONITORING SYSTEM OF FOREST OWLS – INTRODUCTION IN TO THE PROJECT

Monitoring of owls in Europe is predominantly conducted on the local level. For the obtaining representative data about the owl population trend we realized international project aimed on the preparation the common monitoring system of owls. We established a working group consists from the national experts interesting about owls. Together three seminars were realized, where three countries - Czech Republic, Poland and Slovak Republic - were represented. After discussion it was prepared the method for the owl monitoring, which will be tested in the field during the spring 2017.

NEZVYČAJNÁ KORISŤ, ZISTENÁ VO VÝVRŽKOVCH MYŠIARKY UŠATEJ ASIO OTUS

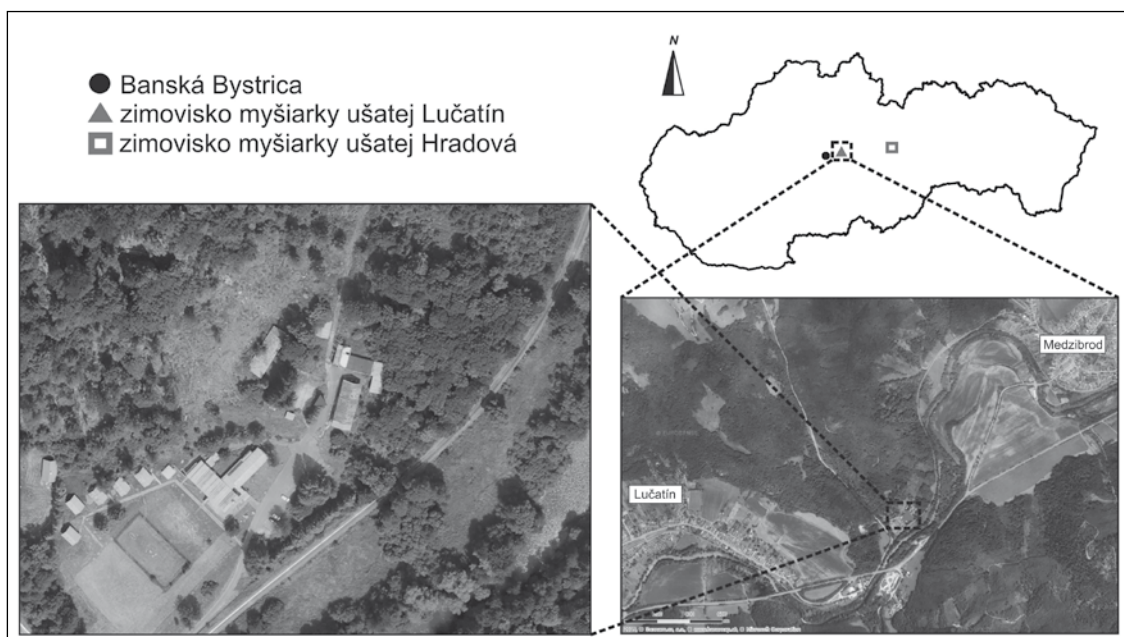
Ján Obuch

Medzi Lučatinom a Medzibrodom tečie rieka Hron v úžine, ktorá je hranicou medzi širšími údoliami Zvolenskej kotliny a Horehronského podolia. Na pravom brehu Hrona, mimo rušnej cesty prvej triedy, bolo počas socializmu vybudované rekreačné stredisko, ktoré je v súčasnosti využívané na letné rodinné tábory. Pred dvoma rokmi bol v bukovom poraste nad táborom vyťažený asi 50 m široký okraj lesa. V areáli tábora je staršie stromoradie tuji s hustým zápojom. To sa na konci tejto zimy zapáčilo myšiarky ušatej ako „denovisko“ (denné zhromaždisko). Jej vývržky sme zbierali od polovice februára do konca marca. Prekvapivé bolo zastúpenie druhov koristi vo vývržkoch, lebo prevažovali lesné druhy hlodavcov ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*, 70,5 %) a hrdziak hôrny (*Clethrionomys glareolus*, 16,7 %). Žiaden hraboš poľný (*Microtus arvalis*), kto-

rý má dominantné zastúpenie v potrave myšiарок ušatých, zimujúcich na Slovensku. Výsledky analýzy vývržkov sú uvedené v tabuľke 1. Obuch (2011) uvádza v materiáli 50 867 kusov potravy *Asio otus* zastúpenie *A. flavicollis* 0,94 % a *C. glareolus* 0,40 %, pričom dominancia *M. arvalis* je 89,16 %.

V tabuľke 1 sú tiež výsledky z rozboru vývržkov *A. otus*, zbieraných na konci zimy v malej skupinke listnatých stromov a kríkov, ktorá sa nachádza na okraji sysľoviska pod Okružlou skalou v masíve Hradovej pri Tisovci v Národnom parku Muránska planina, ktoré zbierala D. Löbbová. Je to druhá vzorka s veľmi podobným zastúpením koristi myšiарok ušatých na konci zimy 2017. Na lokalite bola pozorovaná tiež myšiarka močiarna *Asio flammeus*.

Ako došlo k tejto nezvyčajnej špecializácii myšiарok na lovenie lesných druhov hlodavcov?

Tabuľka 1: Potrava myšiarky ušatej na konci zimy 2017 pri Lučatíne a pod Hradovou

Lokalita	Lučatín			Hradová	Suma	%
	Druhy / Dátum zberu	17.2.	2.3.	30.3.		
<i>Muscardinus avellanarius</i>				1	1	0.77
<i>Micromys minutus</i>	1	1			2	1.54
<i>Apodemus flavicollis</i>	18	17	22	35	92	70.77
<i>Clethrionomys glareolus</i>	5	4	5	6	20	15.38
<i>Arvicola amphibius</i>			2		2	1.54
<i>Terricola subterraneus</i>		1			1	0.77
<i>Microtus arvalis</i>				3	3	2.31
Mammalia	24	23	29	45	121	93.08
<i>Parus major</i>		1		2	3	2.31
<i>Cyanistes caeruleus</i>	1				1	0.77
<i>Poecile montanus</i>				1	1	0.77
<i>Fringilla coelebs</i>	2		1	1	4	3.08
Aves	3	1	1	4	9	6.92
Suma	27	24	30	49	130	100.00
Index diverzity H'	1.02	0.94	0.82	1.04	1.09	

V roku 2016 bola nízka populačná hladina lesných hlodavcov. Po bohatej úrode bukvic, ktoré spadli na zem v októbri, sa počas zimy rýchlo rozmnožovali. Po mrazivom januári sa oteplilo a na svahoch južnej expozície sa rýchlo roztopil sneh. Množstvo hlodavcov na otvorenom rúbanisku, alebo na lesnom okraji, poskytlo myšiarkam na konci zimy dostatok potravy. Nemuseli zalietat' na vzdialenejšie polia, kde bola túto zimu nízka populačná hustota hrabošov. Napríklad Z. Dzurjašková (2017) v diplomovej práci uvádza zastúpenie *M. arvalis* 32,1 % v potrave *A. otus* v Nacinej Vsi na východnom Slovensku a F. Tulis (in verb.) denzitu 1 jedinca na 1 ha na poliach pri Trnave.

Podakovanie: Za pomoc pri zbieraní vývrzkov ďakujem Denise Löbovej a svojmu vnukovi Tobiškovi Šípöczovi.

Literatúra:

Obuch J. 2011: Zastúpenie diagnostických druhov v potrave ôsmich druhov sov na Slovensku (Appendix 1: 64-68). In: Priestorová a časová diverzita potravy sovy obyčajnej (*Strix aluco*). Slovak Raptor Journal 5: 1-120.

Dzurjašková Z. 2017: Biológia a potravná špecializácia myšiarky ušatej (*Asio otus*). Diplomová práca. Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove. 106 s.

SUMMARY

UNUSUAL PREY IDENTIFIED IN PELLETS OF THE LONG-EARED OWL *ASIO OTUS*

In two collections of pellets of the Long-eared Owl in Central Slovakia in the end of winter 2017 we identified dominance of forest species of rodents *Apodemus flavicollis* (70,8 %) and *Clethrionomys glareolus* (15,4 %). The reason for this is gradation of these species during winter and low density of the Common Vole.

KRKAVEC, NARNIA A SOKOL ČERVENONOHÝ

Michal Noga

Dobrý deň, viete, máme taký problém“. U nás na školskom dvore máme krkavca... takto akosi začínala správa, ktorú som na jeseň minulého roka dostal od Zuzany Vondrovej, pedagogickej pracovníčky ZŠ Narnia. V duchu som si pomyslel, že asi stále bude problematické naučiť rozlišovať ľudí vranu od havrana, havrana od krkavca a už vôbec ich radšej neplietť s kavkami, orešnicami a sojkami. O to väčšie bolo moje prekvapenie (a úprimnejšie ospravedlnenie sa Zuzke), keď som stál na školskom dvore a predo mnou poskakoval krkavec. Krotký, zvedavý, dotieravý, čiernolesklý a krásny.

Hneď som bol zasvätený do problému. Krkavec sa na školskom dvore zdržiaval už dlhší čas, deti ho občas krmia, občas naháňajú, ale tiež zvykne naháňať on ich. Bolo zrejmé, že tu ostať nemôže. Na tom sme sa zhodli všetci – ornitológia, učitelia, zástupcovia rodičov, pracovníci ŠOP SR. Ale vysvetľujte to deťom, ktoré si naň zvykli! Ale skúsili sme to. A tak sme pre nich pripravili prednášku „Krkavec a tí ostatní“. Zamerali sme sa v nej na krkavcovité druhy – ich spoznávanie, spôsob života a zaujímavosti z biológie. Samozrejme, veľkú časť prednášky tvorilo rozprávanie o krkavcovi (Kubovi, Krkovi) a dostali sme sa až k otázke „prečo musí Kubo ísť preč?“

Musím priznať, že som musel zapojiť celú paletu presvedčovacích argumentov, ale snád sa to podarilo. A to ešte nezmiňujem petíciu za ponechania krkavca na školskom dvore, ktorú mi deti odovzdali. Pre mňa to bola veľmi príjemná skúsenosť – mohol som na prednáškach rozprávať o niečom, čo deti videli a poznali. Krkavec pre nich už nebol obrázok v knihe či v prezentácii, bol tu – počuli ako vírzigajú jeho pierka keď letí a zľakli sa, keď nečakane sil-

Na Kuba deti nezabudnú...

Foto: Z. Vondrová

no zakrákal... Zároveň som si smutne uvedomil, že máme v tomto smere pomerne veľký hendikep – tí, ktorí prinesú na do školy dravce a sovy na rukavici, budú mať východiskovú situáciu vždy o kúsok lepšiu. A ako to dopadlo s krkavcom? Zaujímavo. Zo školského dvora zmizol len pár hodín predtým, ako sme ho tam prišli s Jánom a Martinom Kaľavským odchytiť. A už sa neukázal. Až o dva týždne neskôr mi Ján Kaľavský telefonoval, že bol ako pracovník ŠOP SR zavolaný ku krotkému krkavcovi v inej mestskej časti. Nepochybne išlo o „Kuba“ z Narnie. Po krátkom pobyte u Rudolfa Jurečka v rehabilitačnej stanici na Správe CHKO Záhorie bol zatiaľ presunutý do väčšej voliéry v Brezovej pod Bradlom, kde sa ho Jirko Hološka snaží navrátiť späť do prírody.

Záverom – cez 320 detí druhého až štvrtého ročníka ZŠ Narnia už snád bezpečne odlíši vranu od havrana a havrana od krkavca. Snád si budú pamätať aj to, že drobný sokolík, ktorý nosí červené treničky čaká na ich hniezda a že všetky vtáky by mali ostať slobodné. Ďakujem projektu „Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline“ za vytvorenie priestoru pre realizáciu prednášok, Zuzke a Katke z Narnie za pomoc a všetkým deťom za pochopenie potrieb krkavca Kuba; a Janovi, Rudovi a Jirkovi za pomoc pri odchyte a starostlivosti.

SUMMARY

RAVEN, NARNIA AND THE RED-FOOTED FALCON

„Good afternoon. Well, we have such a problem. There is a Raven at our school yard...“ This is how the story of a tame Raven begun. The bird has spent 4 months in the area of the Narnia Christian Elementary School and the children liked him. The situation was needed to be solved for the favour of parents, school directorate and the Raven. The Raven was captured and transported to the rescue centre in Brezová pod Bradlom. Before that we held 18 presentations at the school. Over 320 children were told why the Corvid species are protected, why the Red-footed Falcon keeps being a friend with them and also why is it important to keep these birds in wild.

2. miesto
Kršiak rybár (*Pandion haliaetus*).
Stanislav Harvančík

3. miesto
Orol kráľovský (*Aquila heliaca*).
Ervín Hrtan ml.